

NORGES HØYESTERETT

Den 2. april 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Møse, Normann og Noer i

HR-2019-642-U, (sak nr. 19-041316STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Arild Karl Humlen)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke til Høyesterett over lagmannsrettens lovanvendelse i fellende dom for grov kroppskrenkelse. Spørsmålet er om det er grunnlag for straffrihet eller straffritak som følge av nødverge eller provokasjon.
- (2) A, født 00.00.1960, ble ved Oslo statsadvokatembeters tiltalebeslutning 27. februar 2018 satt under tiltale for grov kroppskrenkelse, jf. straffeloven 2005 § 272, jf. § 271.
- (3) Oslo tingrett avsa 27. juni 2018 dom med slik domsslutning:
  - «1. A, født 00.00.1960, frifinnes for forholdet beskrevet i tiltalebeslutningen.
  2. A frifinnes for Bs krav om skadeserstatning.»
- (4) Oslo statsadvokatembeter anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og lovanvendelsen, og saken ble henvist til ankeforhandling.
- (5) Borgarting lagmannsrett avsa 8. februar 2019 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.1960, dømmes for overtredelse av straffeloven § 272, jf. § 271 til samfunnsstraff i 90 – nitti – timer med en gjennomføringstid på 120 – etthundreogtue – dager. Den subsidiære fengselsstraffen fastsettes til 90 – nitti – dager. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen går 3 – tre – dager for utholdt varetekt.»
- (6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen. Det anføres at tiltalte må frifinnes som følge av nødverge. Uansett var fornærmedes handlinger svært provoserende og aggressive, slik at saken er i kjerneområdet for straffelovens bestemmelse om provokasjon.

- (7) Det er nedlagt prinsipal påstand om at tiltalte frifinnes, subsidiært påstås tiltalte frifunnet for straff.
- (8) *Påtalemyndigheten* har i korte trekk anført at domfeltes anke ikke skal tillates fremmet til behandling, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* viser til at A ble frifunnet i tingretten, slik at anken bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det «klart at anken ikke vil føre frem», jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje setning. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd.
- (10) Den 5. juni 2017 sto tiltalte i en bakgård på X i Oslo og snakket med en kvinne som sto i vinduet i tredje etasje på gården. Under samtalen ble han uforvarende slått i ansiktet av fornærmede, B. Grunnen skal ha vært at fornærmede, som tidligere har hatt et forhold til kvinnen som tiltalte snakket med, oppfattet tiltalte som truende mot henne.
- (11) Tiltalte slo fornærmede tilbake og det oppsto et basketak mellom de to. Etter hvert fikk fornærmede et brytegrep på tiltalte og holdt ham fast. Tiltalte stakk da fornærmede på innsiden av høyre lår med en biffkniv. Fornærmede fikk fire sårskader. Det var ikke spesielt dype stikk, men likevel dypere enn det som naturlig kan karakteriseres som «risp».
- (12) Spørsmålet er for det første om lagmannsrettens lovanvendelse er korrekt ved vurderingen av spørsmålet om nødverge.
- (13) Straffeloven 2005 § 18 første ledd om nødverge lyder slik:
- «Er en handling som ellers ville være straffbar, er lovlig når den**
a) **blir foretatt for å avverge et ulovlig angrep**
b) **ikke går lenger enn nødvendig, og**
c) **ikke går åpenbart ut over hva som er forsvarlig under hensyn til hvor farlig angrepet er, hva slags interesse som angrepet krenker, og angriperens skyld.»**
- (14) Det er ikke tvilsomt at tiltaltes knivstikking her ble foretatt «for å avverge et ulovlig angrep», jf. vilkåret i bokstav a. Frifinnelse for nødverge forutsetter imidlertid i tillegg at nødvergehandlingen ikke går lenger enn nødvendig, og heller ikke ut over hva som etter omstendighetene åpenbart var forsvarlig, jf. bokstav b og c.
- (15) Det avgjørende ved nødvendighetsvurderingen er ikke hva tiltalte mener var nødvendig, men hva som ut fra en objektiv eller allmenn vurdering fremsto som nødvendig. Men ved vurderingen må det tas utgangspunkt i hvordan tiltalte oppfattet den faktiske situasjonen, jf. straffeloven § 25 og Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) side 420–421.
- (16) Lagmannsretten beskriver hendelsen i saken her slik:
- «Tiltalte sto bøyd fremover og løftet hånden med kniven i hodehøyde før han hogg denne mot innsiden av fornærmedes høyre lår. Ifølge politibetjenten ble hoggene utført med kraft.»**
- (17) Om de nærmere detaljene heter det:
- «Lagmannsretten legger etter den samlede bevisførselen til grunn at tiltalte og fornærmede sto oppreist da knivstikkene ble påført. Lagmannsretten legger videre til grunn at B holdt rundt tiltaltes overkropp, mens de begge sto bøyd mot hverandre. Det er ikke holdepunkter for at tiltalte oppfattet situasjonen som spesielt farlig, ut over angrepet der han ble slått i**

ansiktet. B hadde ikke våpen av noe slag, og det var ikke noe annet i situasjonen som tilsa han var spesielt farlig. Tiltalte har heller ikke i sin forklaring uttrykt at han oppfattet det slik, men forklarte at han var redd i situasjonen. På det tidspunktet tiltalte trakk frem kniven, legger lagmannsretten til grunn at angrepet besto i at tiltalte sto fastlåst i Bs grep. Tiltalte forklarte selv at han ikke kom seg løs fra grepet og derfor tok frem kniven, som han kom på at han hadde i baklommen.»

- (18) Lagmannsretten vurderte hendelsen slik at det ikke var nødvendig for tiltalte å bruke kniv og at han hadde «flere handlingsalternativer», blant annet at han kunne ropt om hjelp eller sparket eller vridt seg løs fra fornærmedes grep. I tillegg påpeker retten at stikkene traff fornærmede på innsiden av låret hvor det går store blodårer, og at de dermed førte til fare for alvorlig skade.
- (19) Etter ankeutvalgets syn er det ikke noe å si på lagmannsrettens lovanvendelse her.
- (20) Domfelte har også gjort gjeldende at handlingen skulle vært gjort straffri på grunn av provokasjon, jf. straffeloven § 272 andre ledd, jf. 271 andre ledd.
- (21) Hvorvidt vilkårene for straffrihet på grunn av provokasjon er oppfylt, beror på en avveining av grovheten av kroppskrenkelsen opp mot karakteren av den provokasjonen som utløste den straffbare handlingen. Lagmannsretten har vurdert forholdet slik:
- «Etter lagmannsrettens syn er det ikke grunnlag for å la provokasjonen lede til straffrihet i dette tilfellet. Tiltaltes handlemåte ved å påføre fornærmede fire knivstikk på innsiden av låret anses som grov og står ikke i noe forholdsmessig forhold til den forutgående kroppskrenkelsen. Handlingen kan da ikke gjøres straffri etter straffeloven § 272 annet ledd, jf. § 271 annet ledd. Som lagmannsretten kommer til nedenfor, må imidlertid det forutgående slaget fra fornærmede tillegges vekt ved straffutmålingen.»**
- (22) Ankeutvalget kan heller ikke her se at lagmannsrettens lovanvendelse er feil.
- (23) Ankeutvalget finner det etter dette enstemmig klart at anken ikke vil føre fram.

S L U T N I N G :

Anken tillates ikke fremmet.

Kristin Normann
(sign.)

Erik Møse
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)